

het Gezin

in de Stad

Urhahn | Stedenbouw & Strategie

i.o.u. Bernard van Leer Foundation

Wonen in de stad is duur, wie het kan betalen verlaat de stad

Steeds meer gezinnen met jonge kinderen verlaten Amsterdam

Vorig jaar vertrok bijna één op de acht gezinnen met jonge kinderen uit Amsterdam. Het zijn vooral mensen met hogere inkomens, zonder migratie-achtergrond die weggaan, blijkt uit nieuw onderzoek van het CBS.

Michiel Couzy 26 juni 2019, 10:15

Veel jonge gezinnen verlaten de grote stad

7-11-2017 02:00

© Hollandse Hoogte / David Rozing

Gezinnen verhuizen vaak als de kindere van de vier grote steden wonen. Van de de vier grote steden, verhuisde 14 proce vertrek uit de grote steden was twee to nieuw onderzoek.

HH | Amaury Miller

NOS Nieuws • Dinsdag 7 november 2017, 02:10 •
Aangepast dinsdag 7 november 2017, 16:46

Steeds meer jonge gezinnen verlaten de stad

Wonen in de stad is duur, wie het kan betalen blijft in de stad

Jonge gezinnen met hoge inkomens verlaten snelst de stad

Hoe hoger het inkomen van een jong gezin in de stad, hoe hoger de kans dat zij de stad verlaten. Jonge gezinnen met een migratieachtergrond doen dat relatief juist minder vaak. Dit blijkt uit onderzoek van het Centraal Bureau van de Statistiek.

✍ Alexander Leeuw 📅 26 juni 2019

Hoogleraar Sako Musterd: 'Amsterdam dreigt uit te groeien tot stad voor superrijken'

De verschillen tussen arm en rijk nemen toe in Amsterdam, zegt scheidend hoogleraar Sako Musterd. Hij deed tientallen jaren onderzoek naar tweedeling. 'Amsterdam dreigt uit te groeien tot een stad voor de superrijken.'

Michiel Couzy 10-06-21, 15:33

Wie het niet kan betalen: stress

Alleenstaande moeder met twee kinderen. Woont in een sociale woning zonder buitenruimte, en kampt met mentale gezondheidsproblemen.

Tienerkoppel met baby op komst. Zijn op zoek naar een plekje voor zichzelf.

Het gezin als de kanarie in de mijn

Trek uit de stad: conjunctuurgevoelig

Trek uit de stad: conjunctuurgevoelig

Tuindorp Ureewijk, Rotterdam

Bijlmermeer, Amsterdam

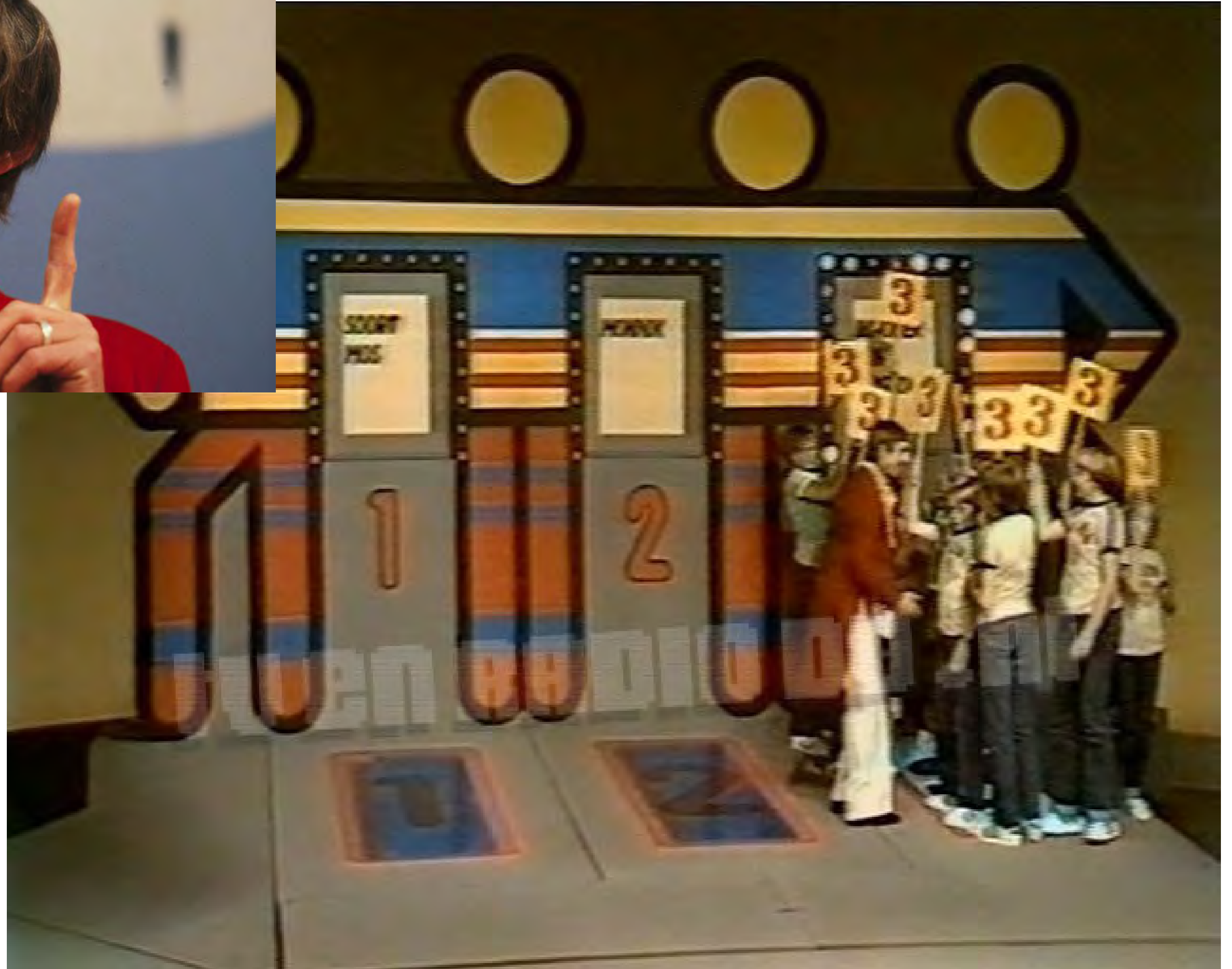

Woonerf Lunetten, Utrecht

VINEX Spenburg, Den Haag

Mentimeter: Live!!

Ren je Rot (20 seconden)

**Wie werkt er aan de ontwikkeling van
gezinsvriendelijke steden?**

1. Ja

2. Indirect

3. Nee, helemaal niet

Ren je Rot (20 seconden)

Is jouw eigen woonomgeving gezinsvriendelijk?

1. Ja
2. Indirect
3. Nee, helemaal niet

Een lange historie in werken
aan de kindvriendelijke stad

Amsterdam rond 1900

de manier waarop
mensen in de stad
woonden was “in
conflict met wat gezien
werd als acceptabel
voor de mens”

Nauwelijks ruimte voor het kind

Peperstraat, Rotterdam (ca. 1910)

Private initiatieven

Speeltuin U.J. Klaren, Amsterdam (initiatief van U.J. Klaren omstreeks 1890)

Housing and health act

1901

1920

1901

Housing Act and Health Act

Compulsory education for children of 6-12 years

1906

Construction of sewerage system

1917

Universal suffrage for men

Plan Zuid was approved by the City Council

1919

Introduction of eight hour working day

Suffrage for women

1857

Opening of the first public park in Amsterdam: Westerplantsoen

1860-1900

Expanding of the railway network in the Netherlands: separate lines are connected with each other

1902

Garden Cities of Tomorrow Ebenezer Howard

First park designed for children: Ooster Speeluin a/d Czaar Peterstraat

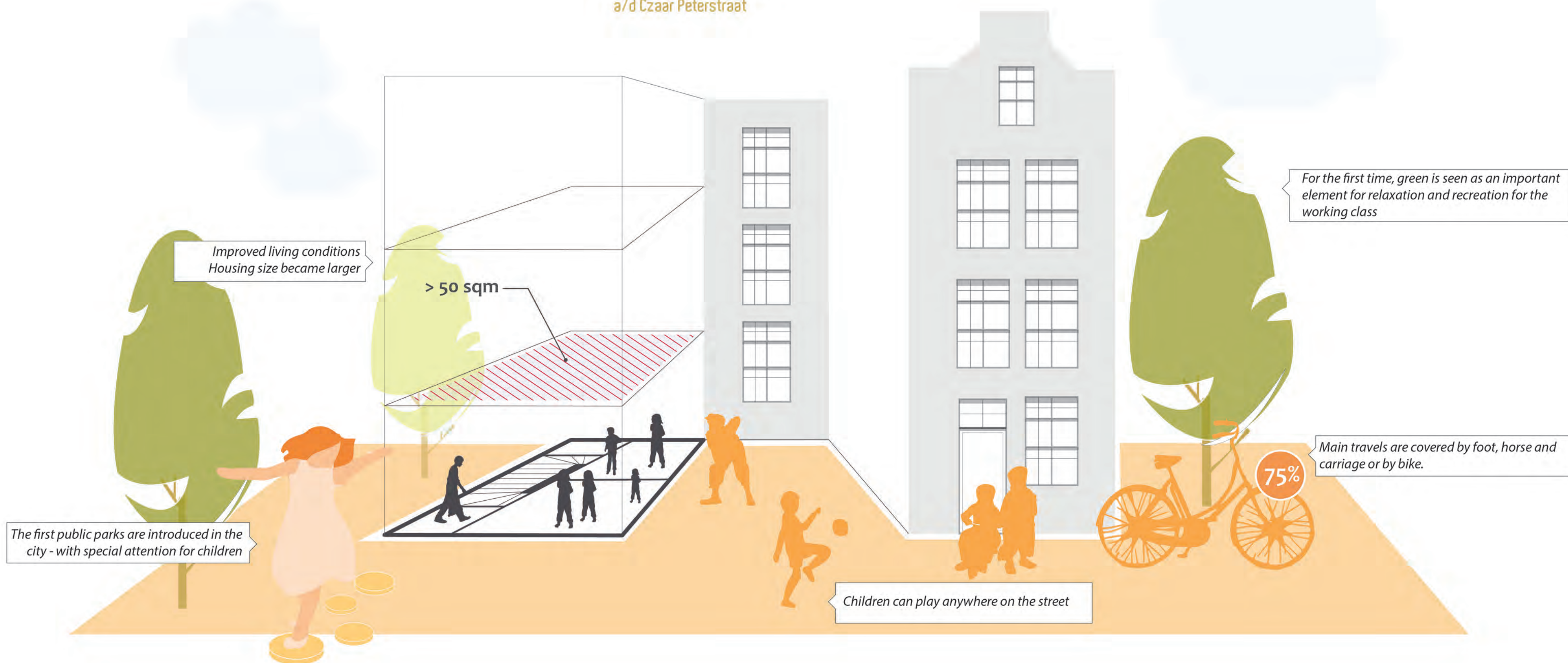
1911

Green becomes an important part of the new urban expansions

1913

Three first Garden city in Rotterdam - Tuindorp - was founded with the aim of developing garden villages for the "less prosperous social class"

First Houses in Ureewijk were built

Publieke huisvesting & stedenbouwkundige ensembles

Berlage Zuid Plan

Nieuwe en innovatieve typologiën

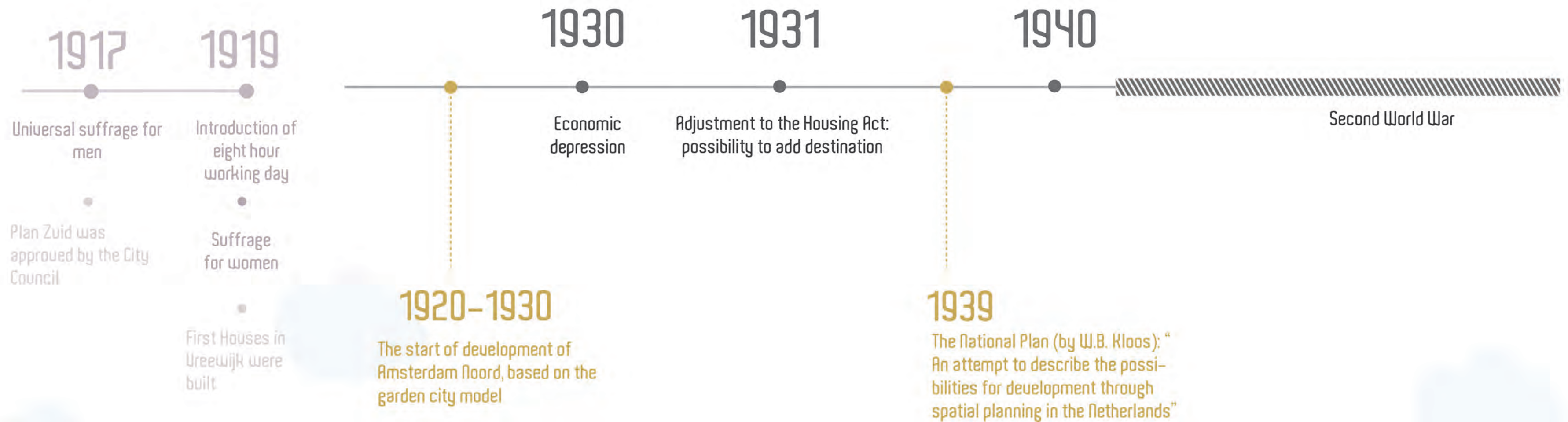

Justus van Effenblok, Rotterdam (1922)

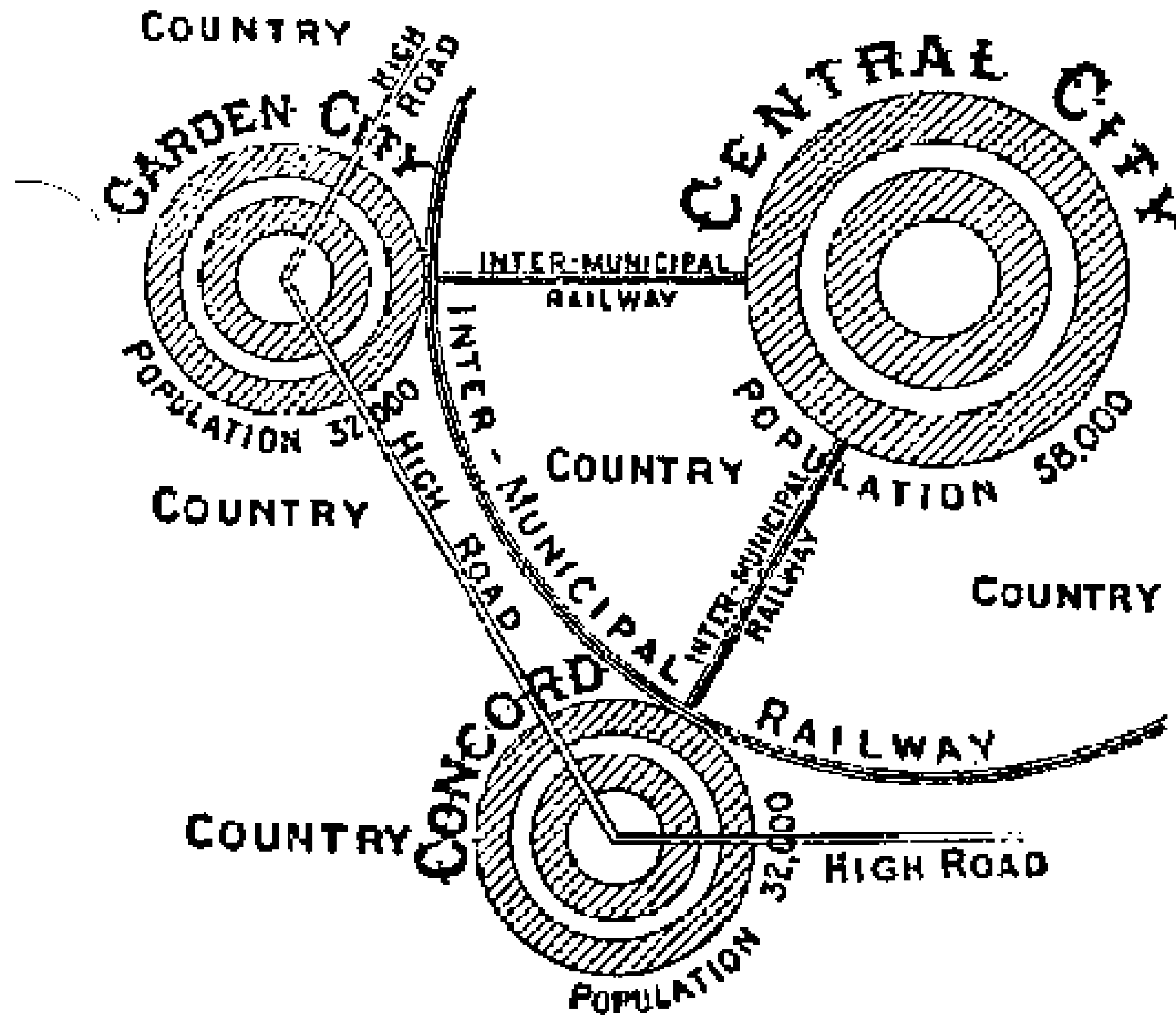
Garden city

1915

1940

Garden City Movement

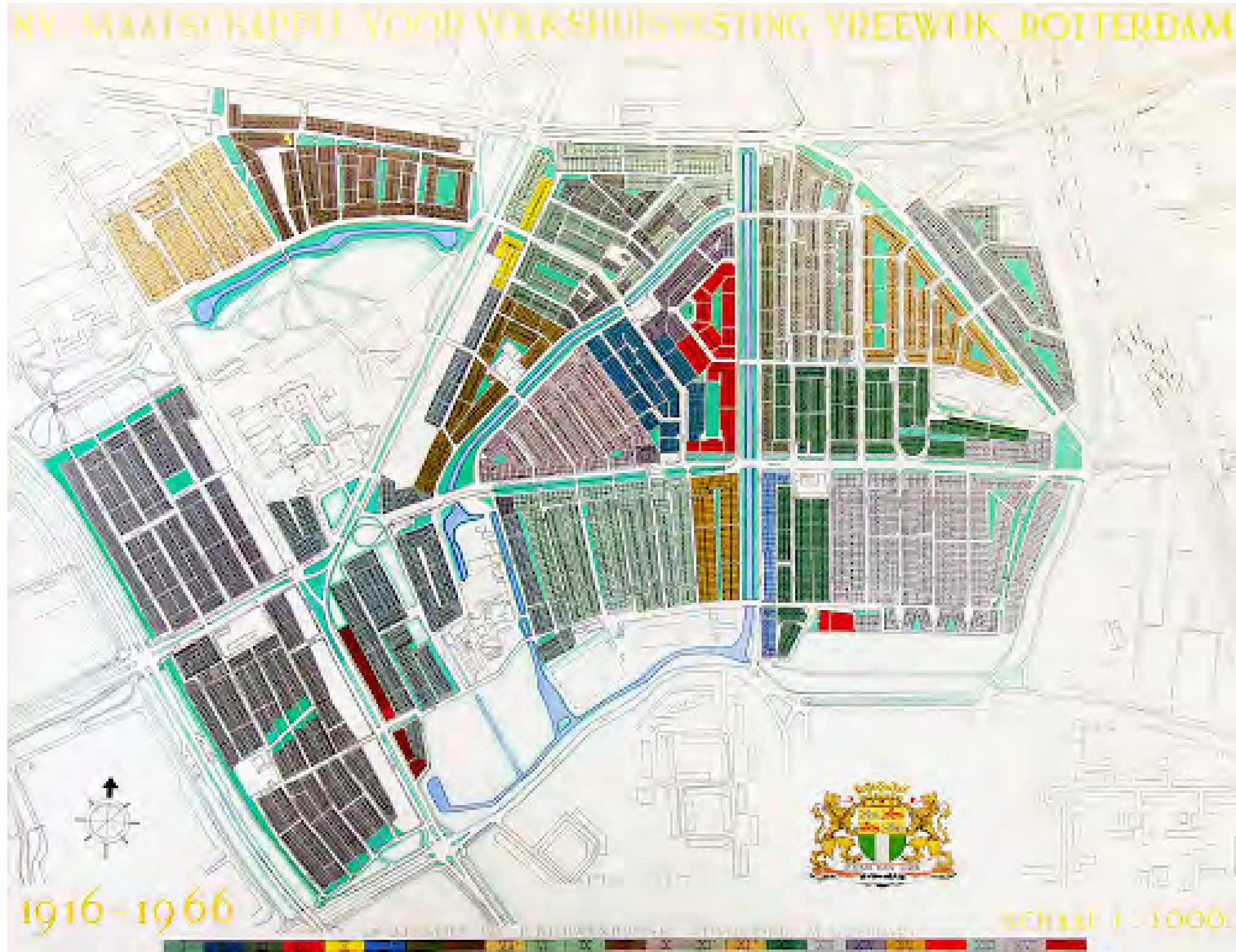

Garden City Movement

Uogelwijk, Den Haag

Garden City Movement

Ureewijk, Rotterdam

Development of the Welfare-state

1945

1970

1945

Reconstruction Act

1951

Invention of the television

1956

Pension - AOW

1960

Introduction of five day working week

1962

Introduction of anticonceptual pill

1963

Child Benefit Act

1965

General Assistance Act

Introduction of housing benefit to close the gap between landlords' operating wishes and low rents for residents with a low income

1946

Neighborhood unit concept

1953

Opening of the first car-free shopping street in Rotterdam

1964-1974

The most apartment building blocks were built in this period

1966

The second 'Nota Ruimtelijke Ordening'

In all new designs, the family is at the centerpoint.

Children are given more space for playing within the house

60-80 sqm

Five day workweek is introduced and more time is spend with the family

There is a renewed attention for the child and numerous playgrounds are introduced

Traffic flows are separated, to offer the car more space

Groeiende welvaart

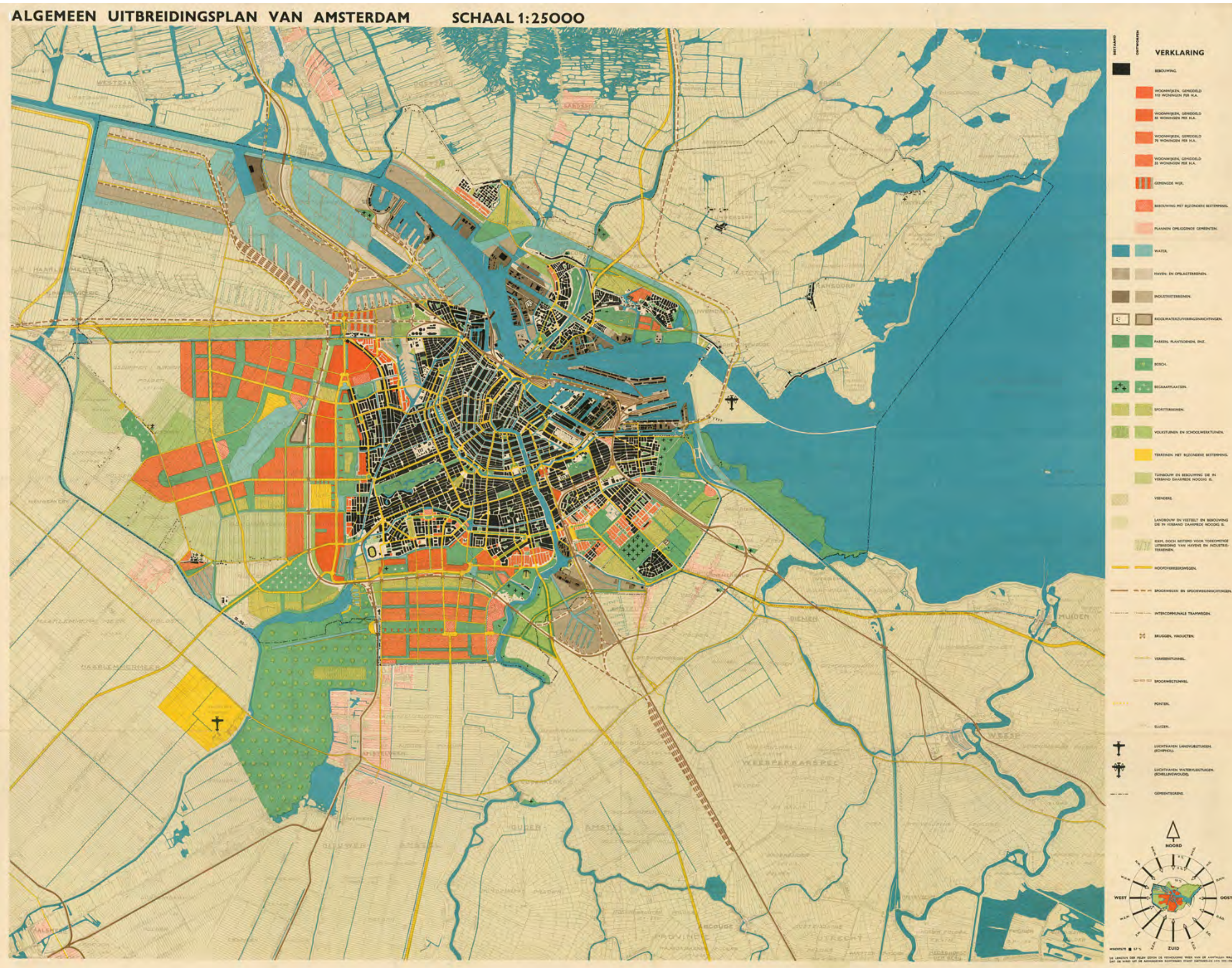
De introductie van de tu

Een auto voor de 'gewone man'

Burgemeester Roellstraat, Amsterdam

Stedelijke uitbreidingsplannen: onderzoeksgedreven

Algemeen Uitbreidingsplan, Amsterdam

Stedelijke uitbreidingsplannen: Ruimte voor groen

Kanaleneiland, Utrecht

Modernisme: gescheiden verkeerssystemen

Lijnbaan, Rotterdam

Suburbia: Een nieuwe gezinswoning

Een nieuwe gezinswoning in de jaren vijftig

Wijkgedachte

edt uw woonplaats u en uw gezin alles wat u nodig hebt voor
n goed leven? Zijn er veilige speelplaatsen voor de kinderen
cht bij huis?   Kunnen de kinderen naar school zonder een
rukke verkeersweg over te moeten steken? Zijn de volk
inen of de sportvelden in de buurt van uw woning? Is er i
n wijk een gebouw voor voorstellingen van amateurtoneelspelers de zang
vereniging uitvoeringen, de cursussen van de ontwikkelings
ab en het St. Nicolaasfeest van de oudervereniging?
e „wijkgedachte” wijst u de weg naar verbetering van uw woonomgeving.

Voelt u zich bedreigd door de bureaucratie? Heeft u er behoefte aan zèlf mee te kunnen doen aan de regeling van
de gemeenschapszaken? Vindt u dat de bestaande samenleving gebreken toont, maar dat het leven toch nog
waard is dat wij er zelf iets voor over moeten hebben om de levensomstandigheden op hoger peil te brengen?

an zult u ook belangstelling hebben voor de „wijkgedachte”

Almeloplein, Den Haag

We leave the city

1970

1990

1973

First oil crisis

1978

IKEA opens it's doors for the first time in The Netherlands

1979

Second oil crisis

1989

End of the Cold War and the Fall Berlin Wall

1973 - 1977

Third 'Nota Ruimtelijke Ordening'

1988 - 1997

Fourth 'Nota over de Ruimtelijke Ordening'

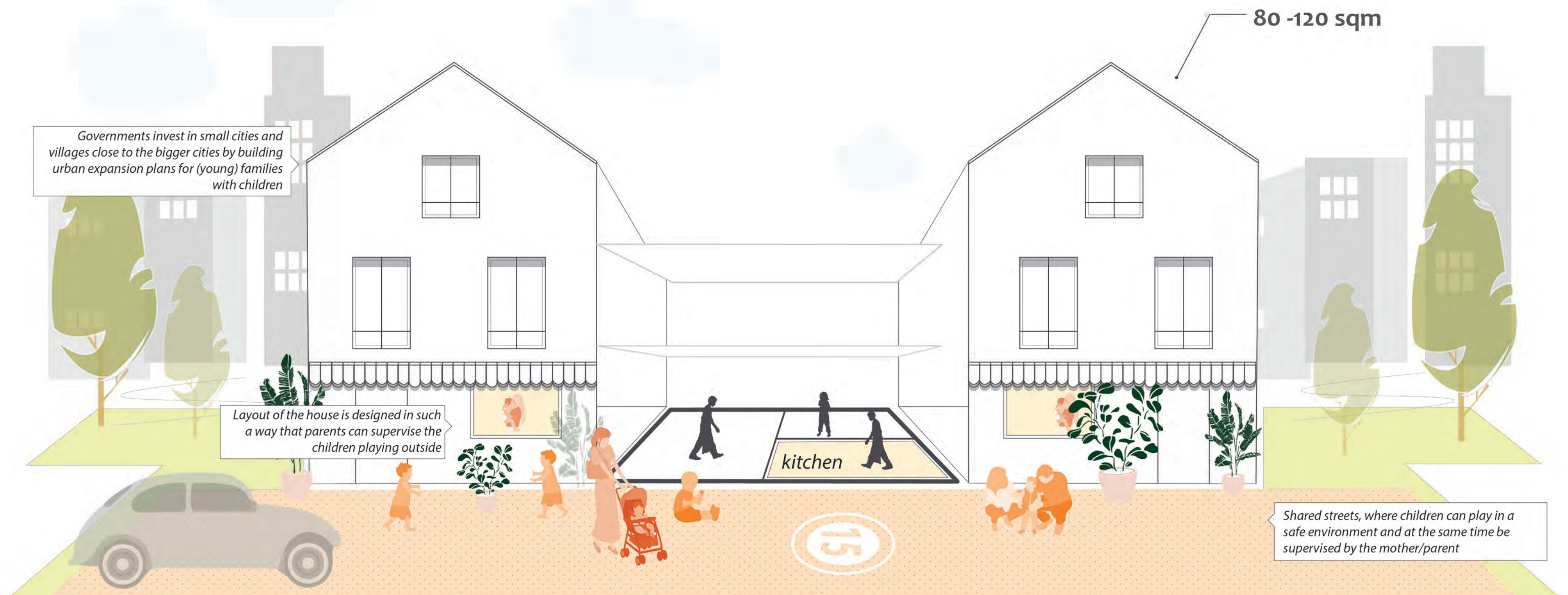
Governments invest in small cities and villages close to the bigger cities by building urban expansion plans for (young) families with children

Layout of the house is designed in such a way that parents can supervise the children playing outside

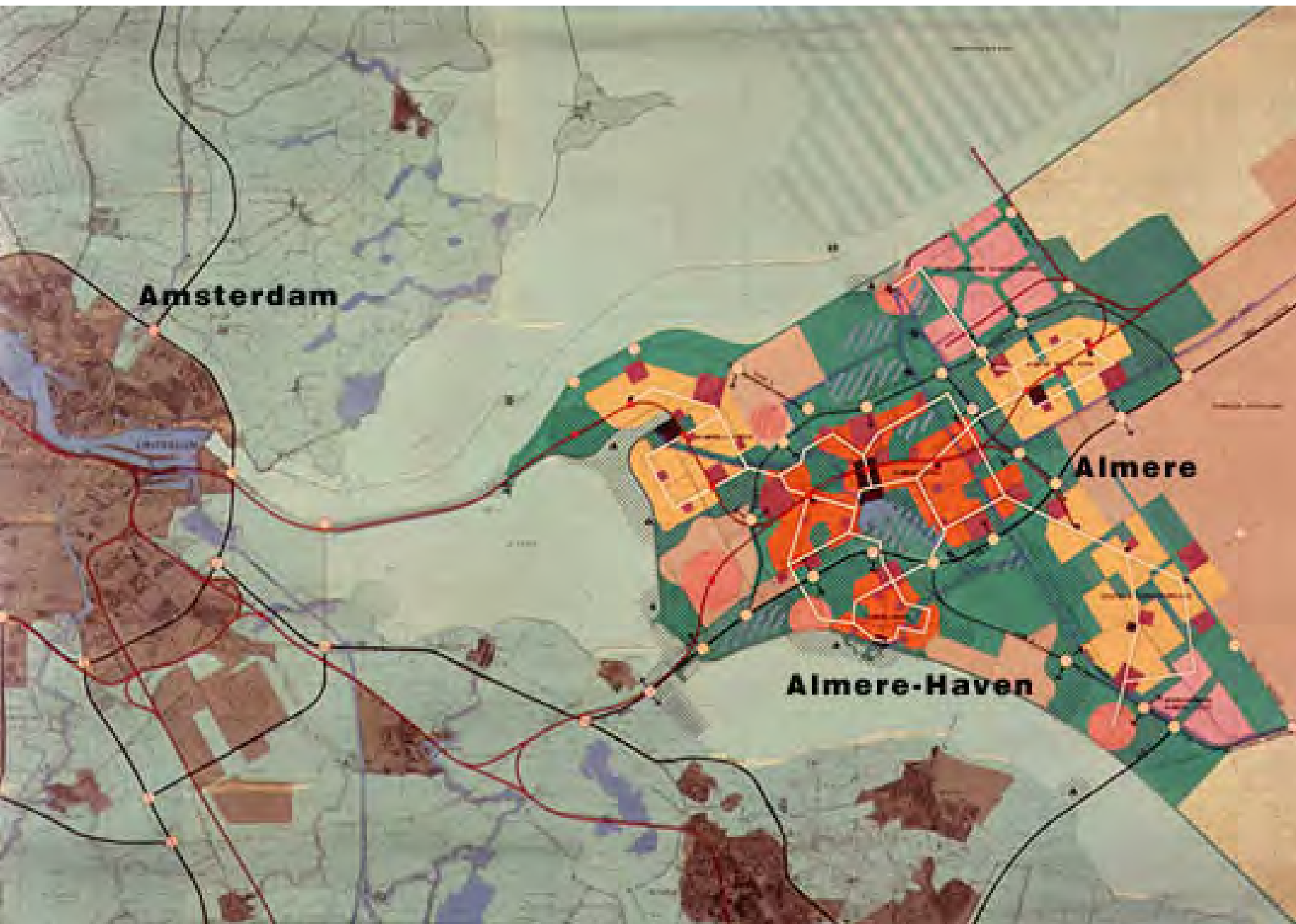
kitchen

80 -120 sqm

Shared streets, where children can play in a safe environment and at the same time be supervised by the mother/parent

Groeikernen

Almere

Groeikernen

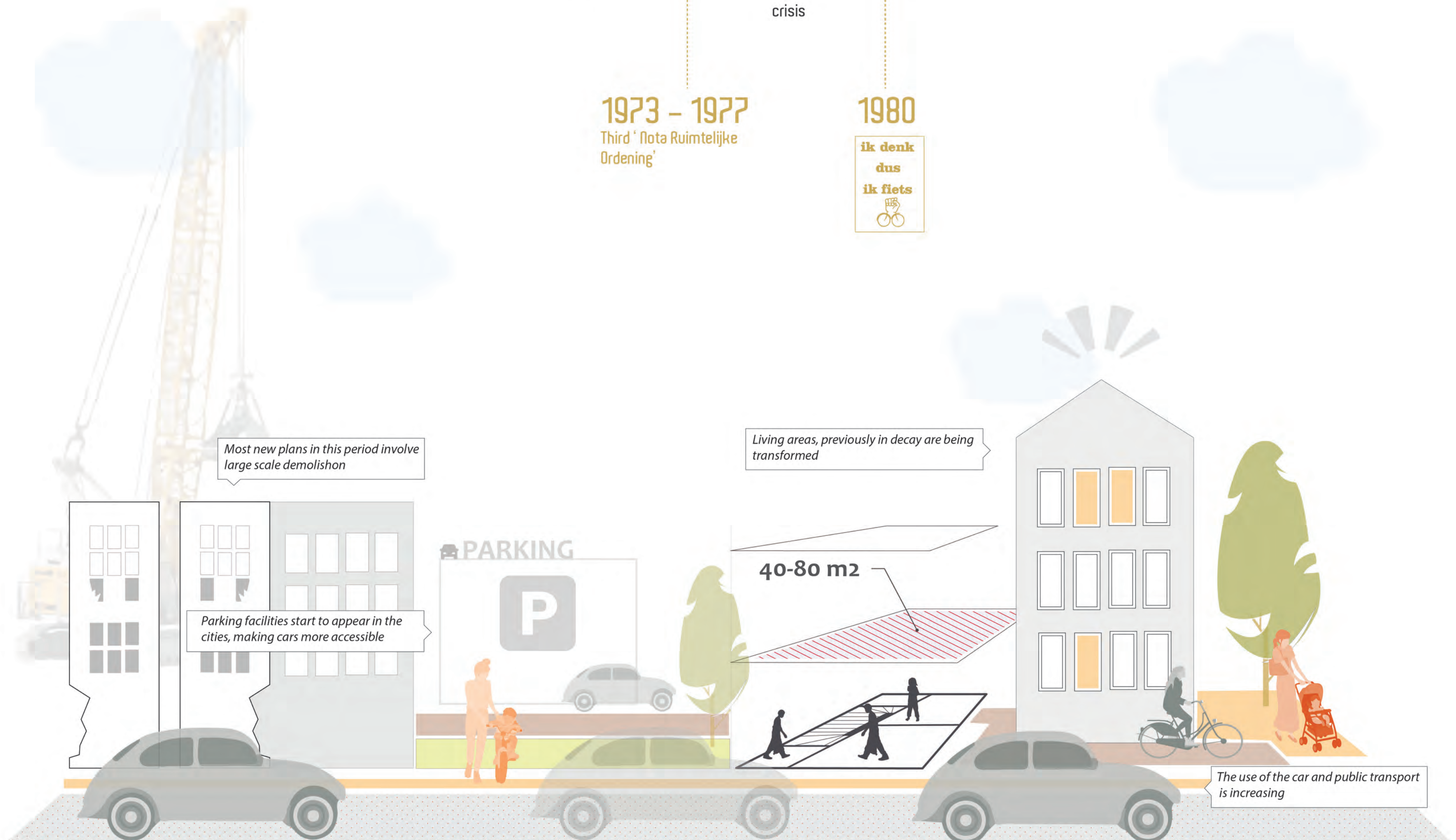
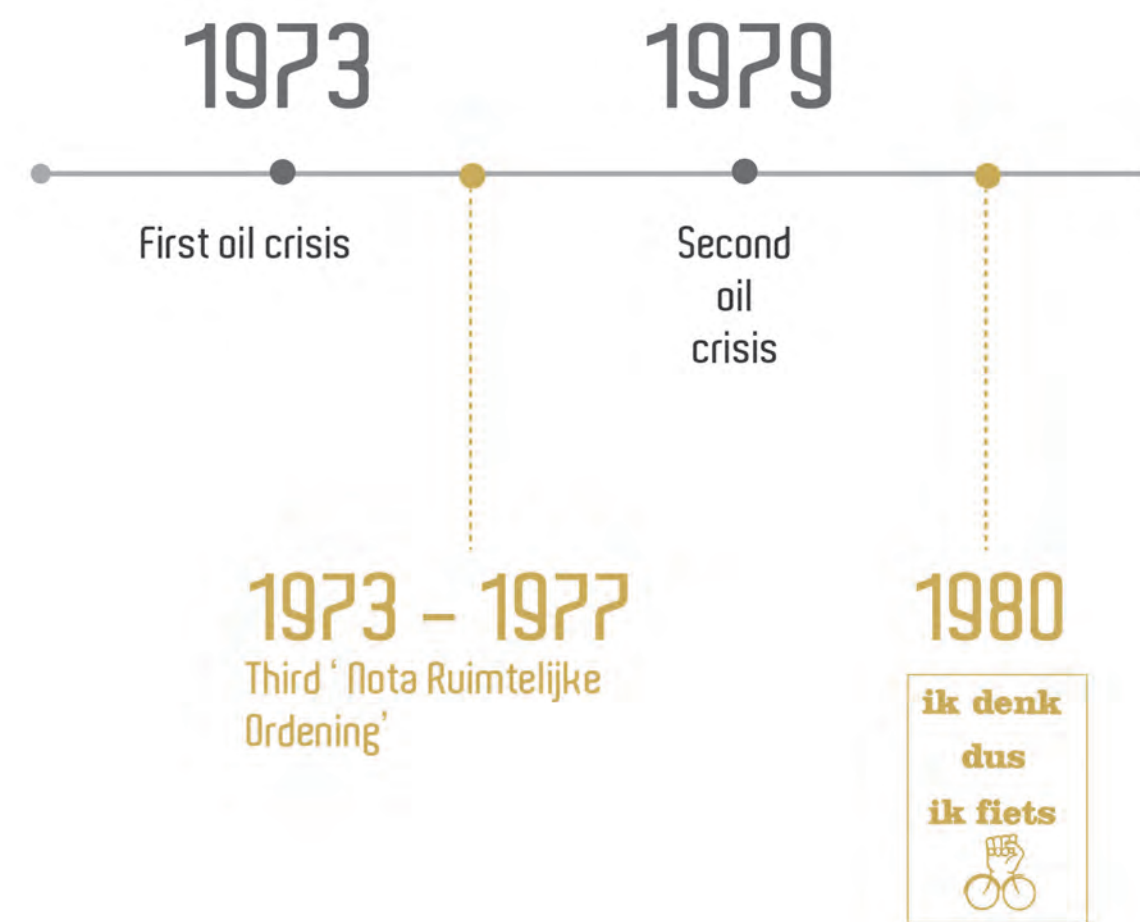

Woonerven

City renewal

1975

1985

Stadsvernieuwing

Dapperbuurt, Amsterdam

1990

2010

1991

1992

2002

2006

2008

Introduction of
the
World Wide Web

The dissolution of
the Soviet Union

Opening up
European
market

Introduction of
the Euro coin

Documentary 'An
Inconvenient
Truth'

Economic/Credit
crisis

2001

Fifth 'Nota Ruimtelijke
Ordening'

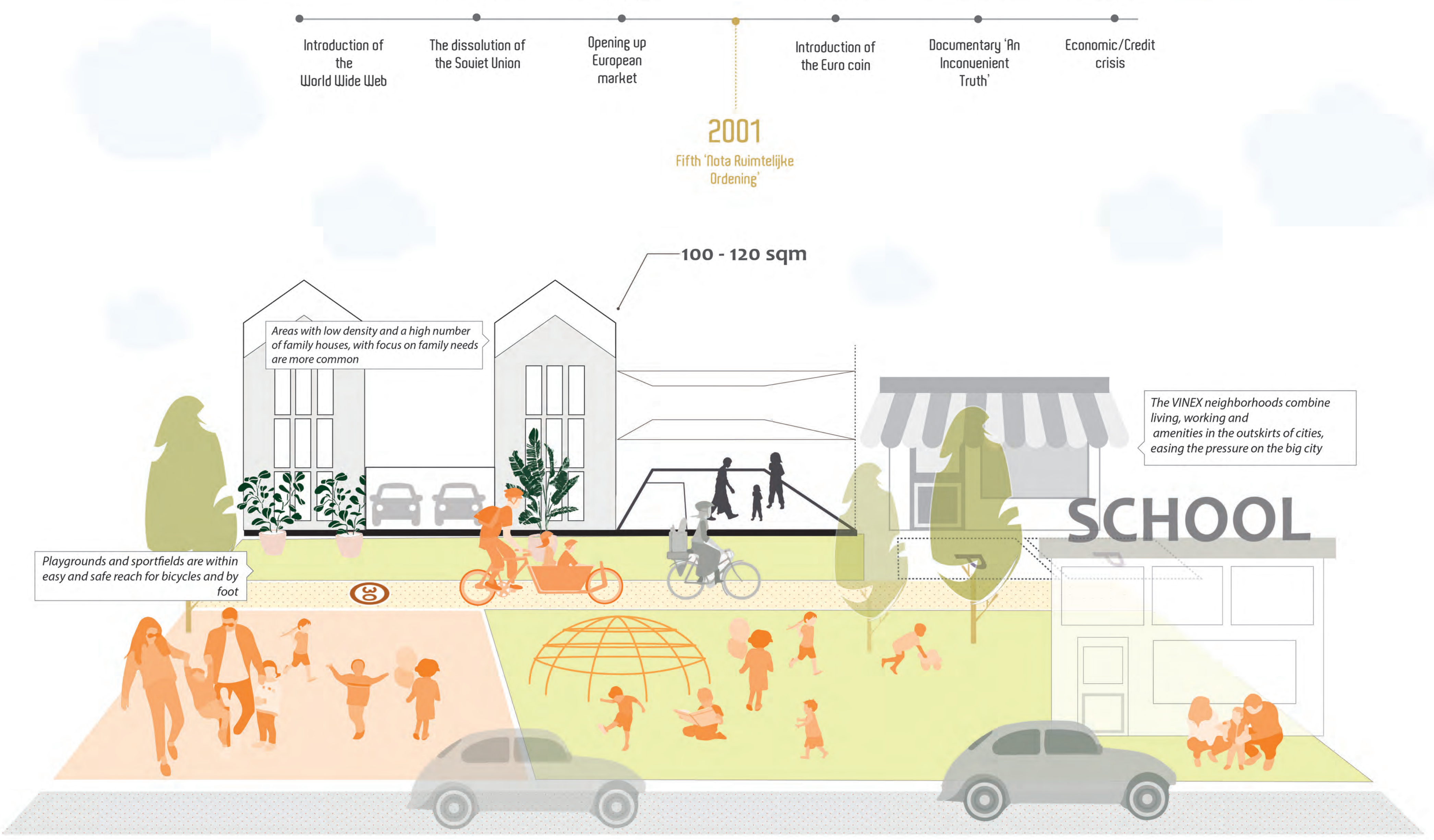
100 - 120 sqm

Areas with low density and a high number
of family houses, with focus on family needs
are more common

Playgrounds and sportfields are within
easy and safe reach for bicycles and by
foot

The VINEX neighborhoods combine
living, working and
amenities in the outskirts of cities,
easing the pressure on the big city

SCHOOL

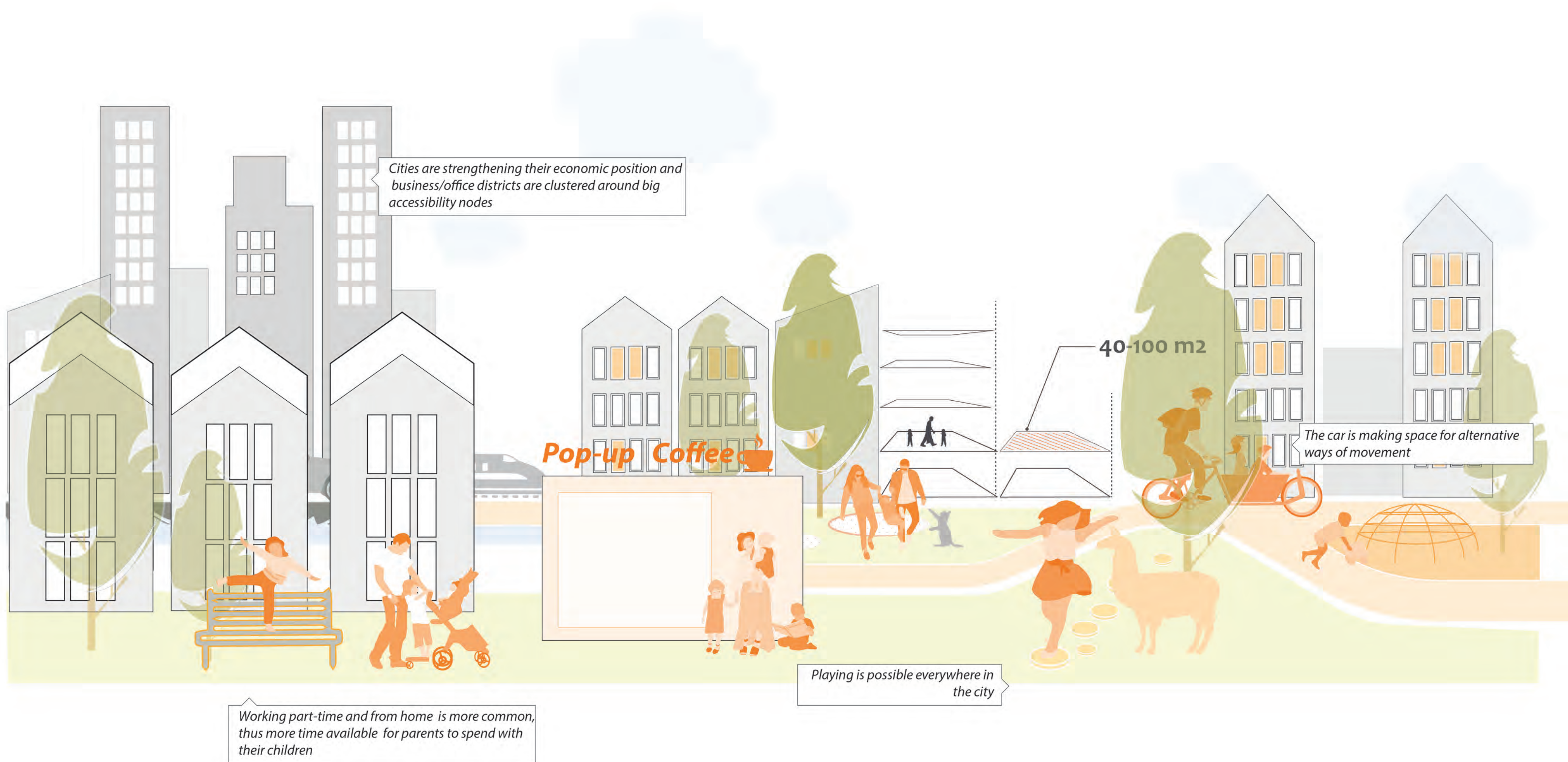

BACK TO THE CITY

2005

PRESENT

Hernieuwde aandacht voor de stad

Houthavens, Amsterdam

A sepia-toned photograph of a park scene. In the foreground, three young children are riding bicycles towards the camera. The child in the center is shirtless and has a joyful expression. To their left, another child is also riding a bike. In the background, a fourth child is standing near some playground equipment. The park is enclosed by a chain-link fence, and beyond that, there are trees and multi-story residential buildings. The overall tone is nostalgic and warm.

Een uitdaging...?

...of een kans?

Ren je Rot (20 seconden)

De woningvraag is enorm, hoe zetten we dat in voor gezinsvriendelijke steden?

1. Ontwikkelen van gezinsvriendelijke wooncomplexen in de stad
2. Nieuwe uitbreidingswijken, in steden en in dorpen
3. Investeren in naoorlogse wijken en groeikernen

Als steden gezinsvriendelijk zouden zijn..

..dan is het heel goed mogelijk om het gezinsleven met het werkende leven te combineren.

..dan zouden niet alleen gezinnen profiteren van een betere inrichting van de stad, maar iedereen die in de stad woont.

..dan is er een sterke sociale structuur in de buurt.

..dan zouden het gezonde en leefbare steden zijn.

Als steden gezinsvriendelijk
zouden zijn...

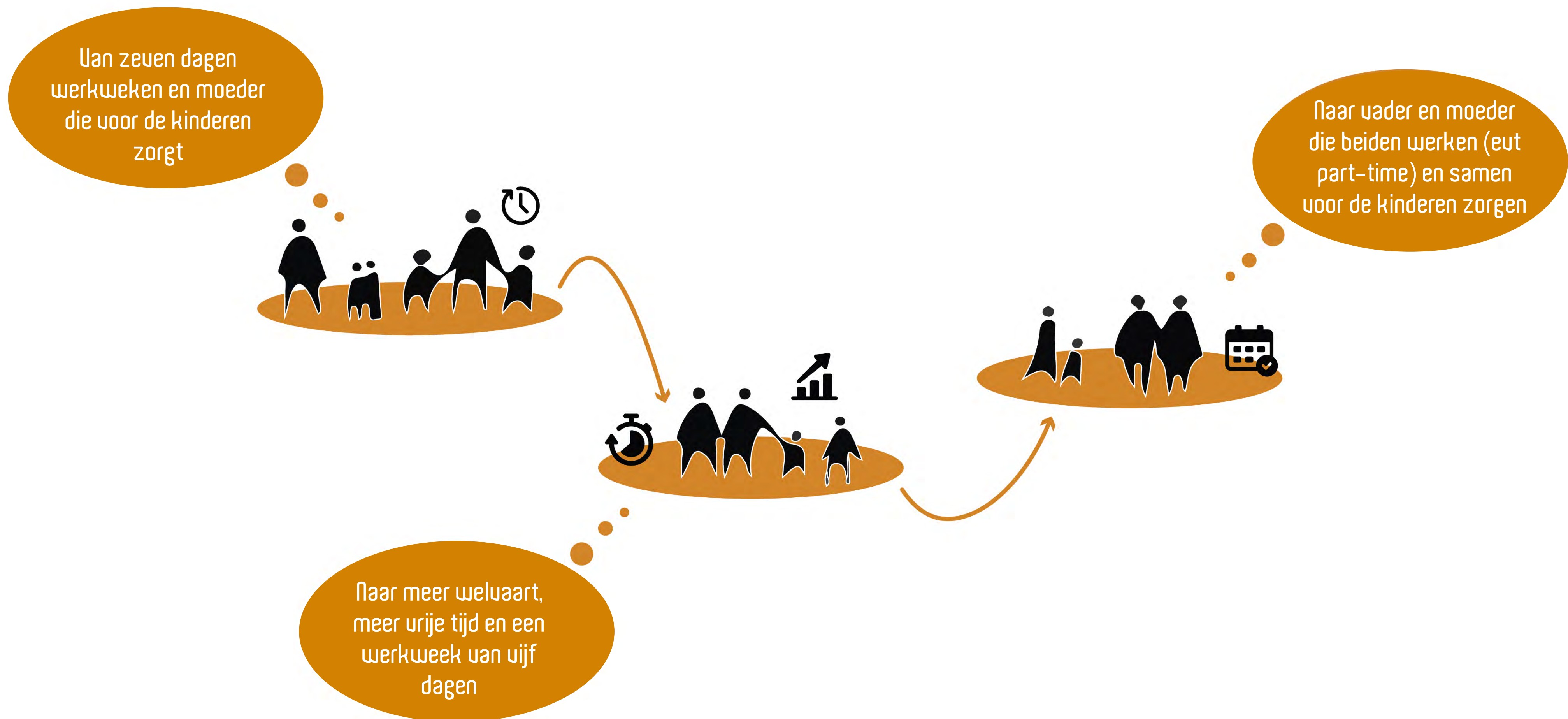
..dan zouden basisvoorzieningen
binnen 15 minuten lopen en fietsen
bereikbaar zijn

Waar komen we vandaan?

Van buurten met (kleinschalige) voorzieningen en werken dichtbij, maar monofunctionele gebieden waar wonen en werken van elkaar is gescheiden. Nu is er opnieuw een vraag naar werken en wonen nabij, om reistijd zoveel mogelijk te kunnen beperken.

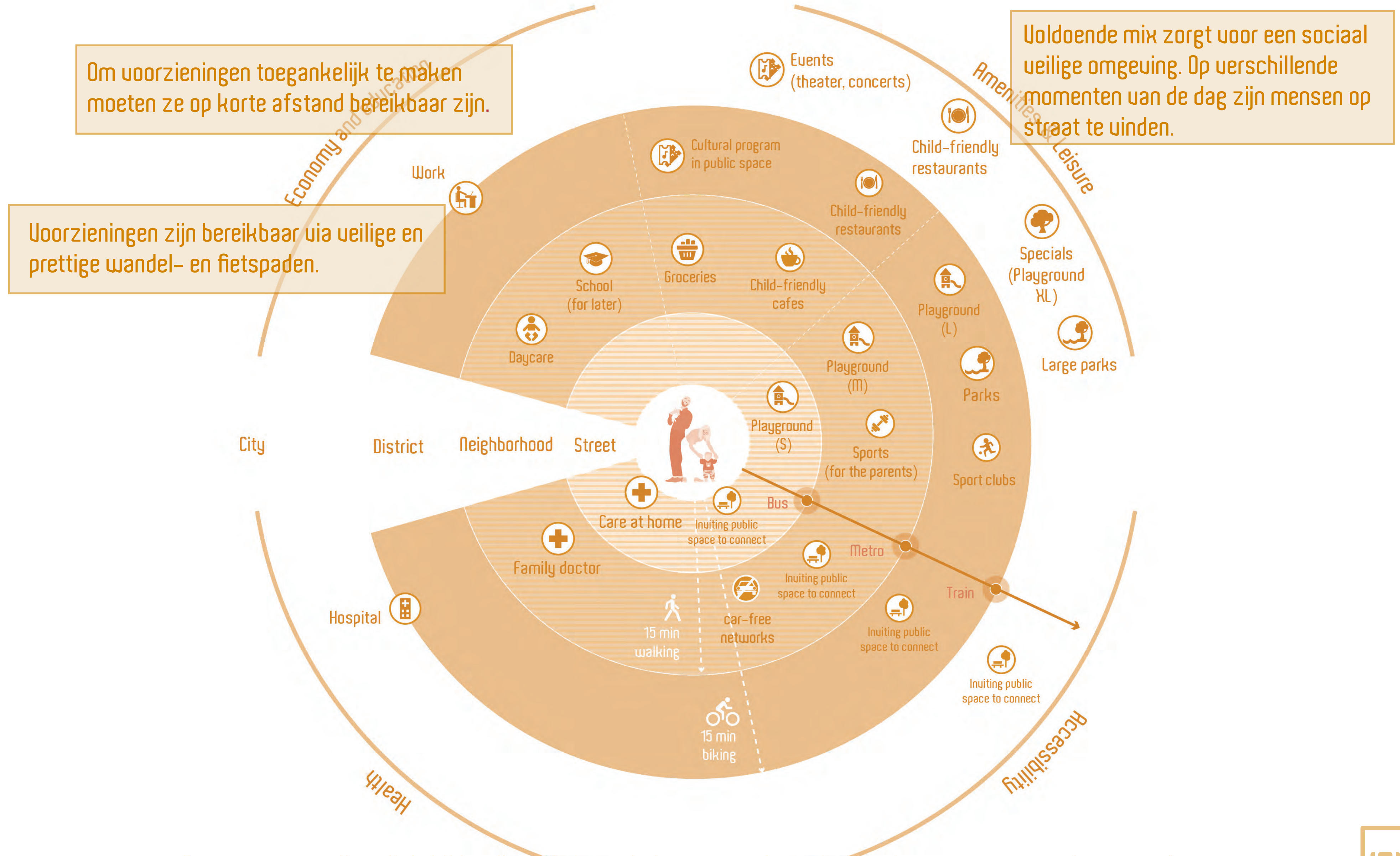
Waar komen we vandaan?

Vader en moeder zorgen samen voor hun kinderen, en verdelen hun tijd evenwichtig

Gezinnen wonen graag in de stad, waar ze
werk, voorzieningen, cultuur en ontspanning
dichtbij hebben, en waar ze meer tijd kunnen
doorbrengen met hun kind

De vijftien minuten stad: gemengde stad

Buurt waar alles dichtbij is zijn efficiënt: de buurt van de toekomst is zo ontworpen dat we er kunnen werken, wonen en recreëren zonder continue onderweg te zijn.

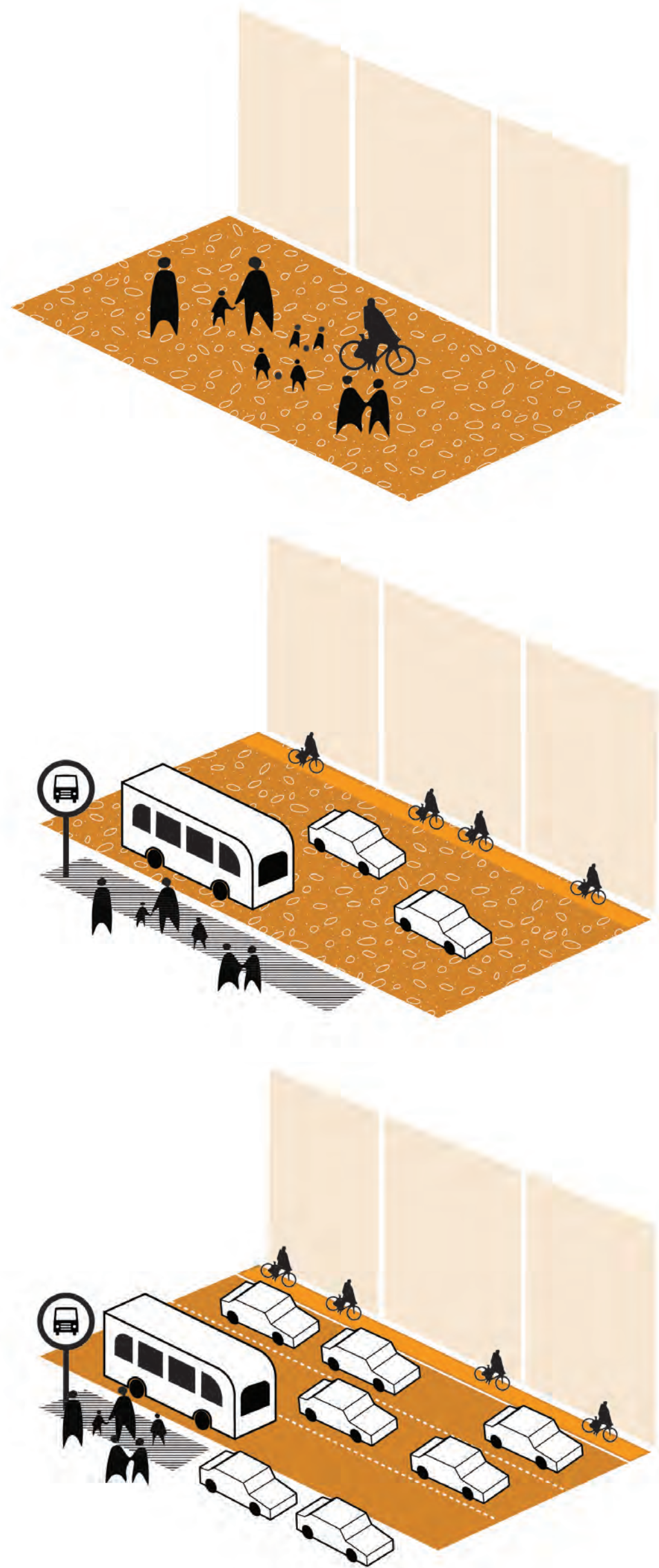
Urijburcht, Amsterdam

Als steden gezinsvriendelijk
zouden zijn...

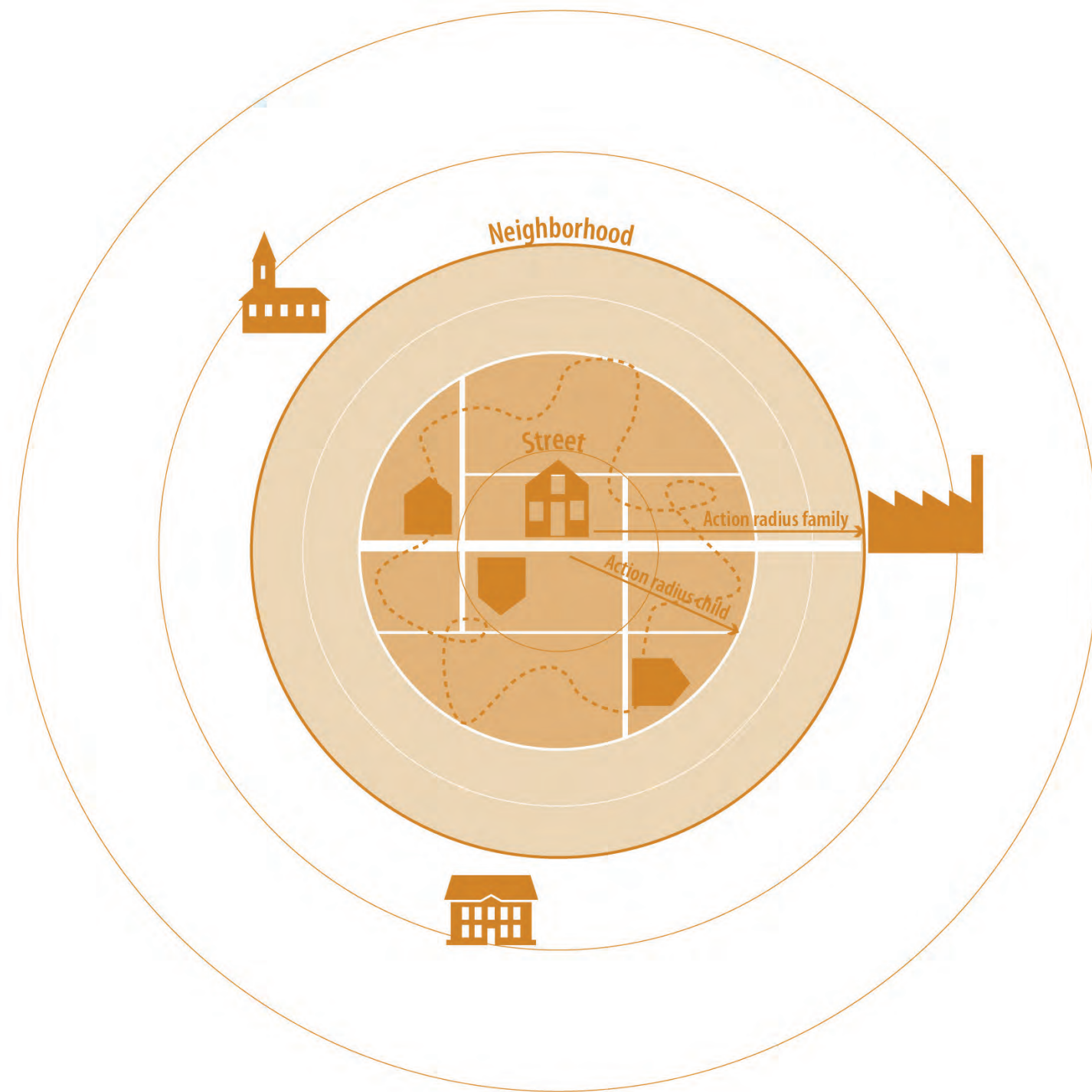
..dan zouden lopen en fietsen de
belangrijkste vervoersvormen zijn

Backcasting

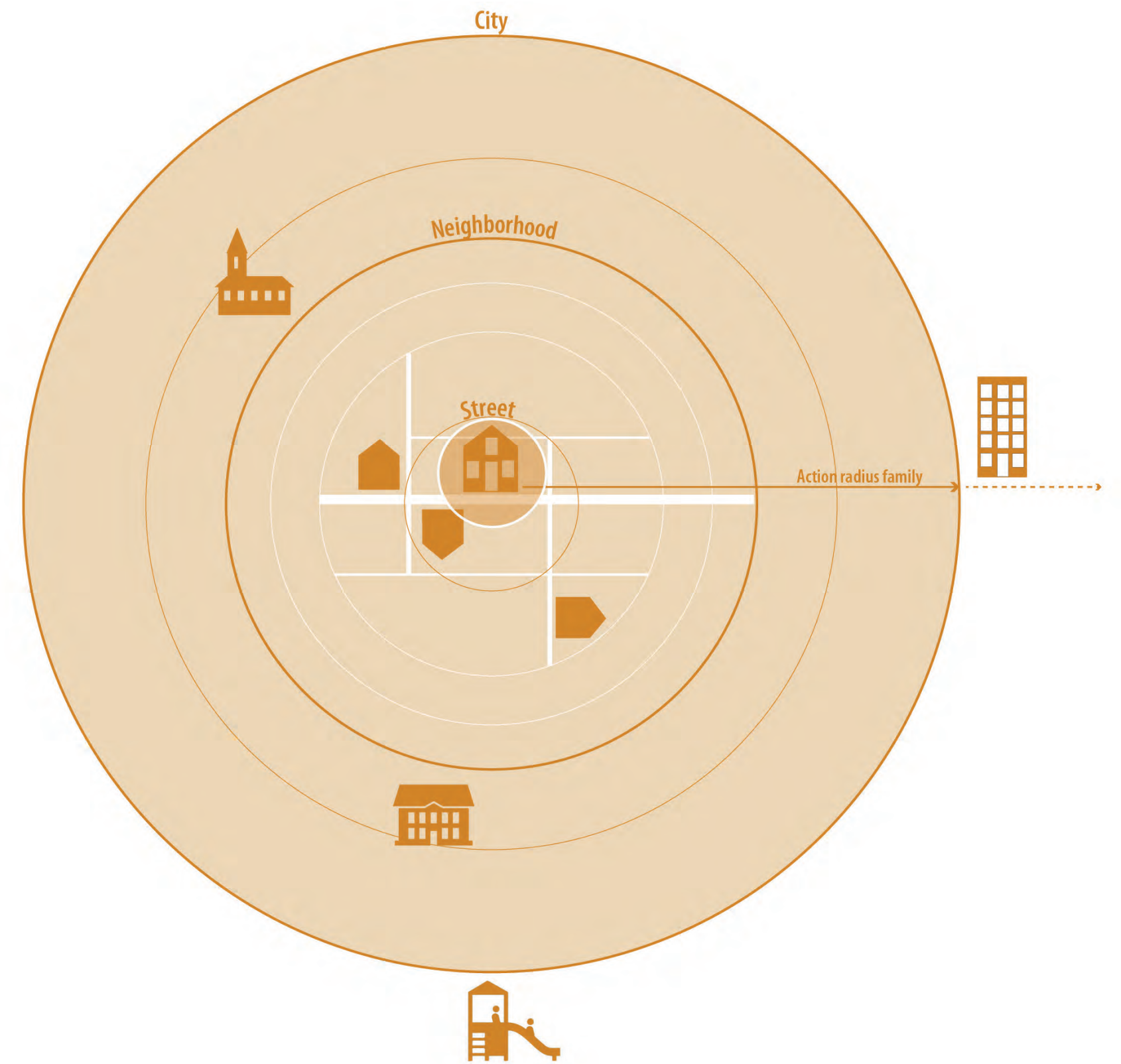

Van rustige straten met overwegend wandel- en fietsverkeer naar drukke straten met veel snelle vervoersbewegingen

Actieradius van het kind is afgenomen

Hoewel de actieradius van het gezin is gegroeid met de jaren..

.. is de autonomie van het kind ingeperkt.

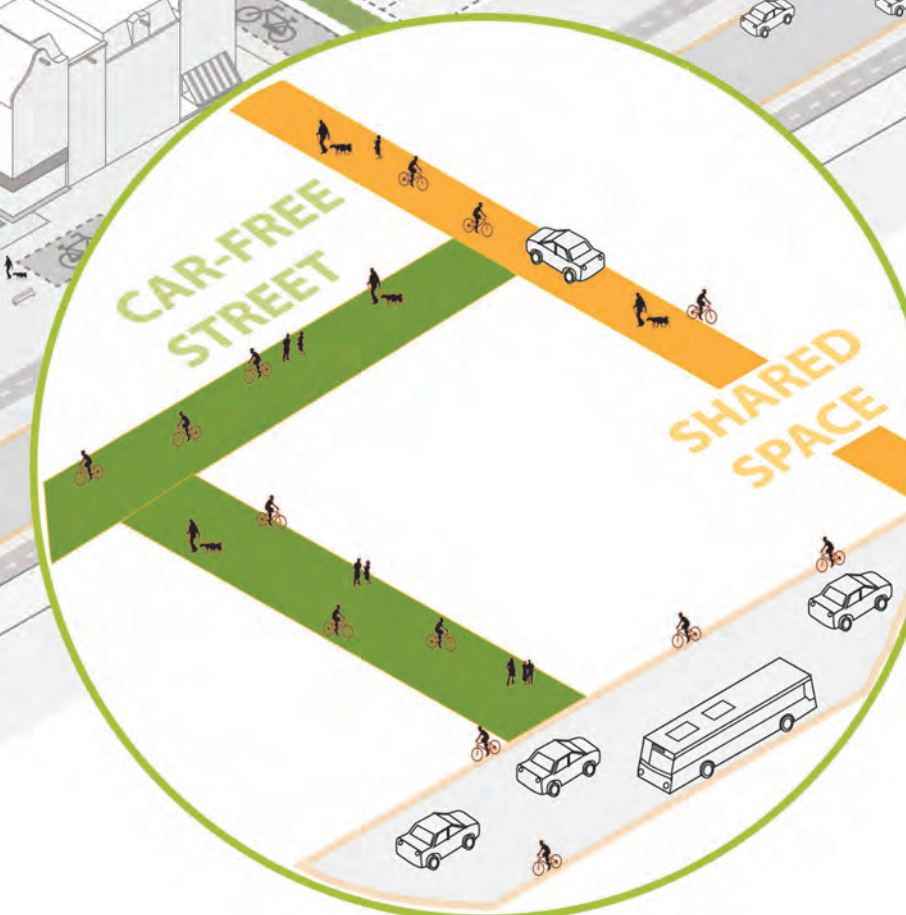
De luwe stadsbuurt

De auto is niet de meest voor de hand liggende keuze.

Een buurt bestaat uit verschillende netwerken die goed op elkaar zijn afgestemd.

Buurtvoorzieningen en speelvoorzieningen in de buurt zijn gekoppeld aan het trage netwerk.

Trage netwerken zijn van hoge kwaliteit.

Putting slow traffic at the center to ensures a more active way of transport

PROBLEM

Due to increased traffic and especially increased fast traffic, streets are no longer safe to play (alone) and roam around in the neighborhood

Funenpark, Amsterdam

Leefstraat, Utrecht

Noorderdwarsstraat, Utrecht

Als steden gezinsvriendelijk
zouden zijn...

..dan is de stad een speeltuin
waar je altijd dichtbij en veilig kunt
spelen

Backcasting

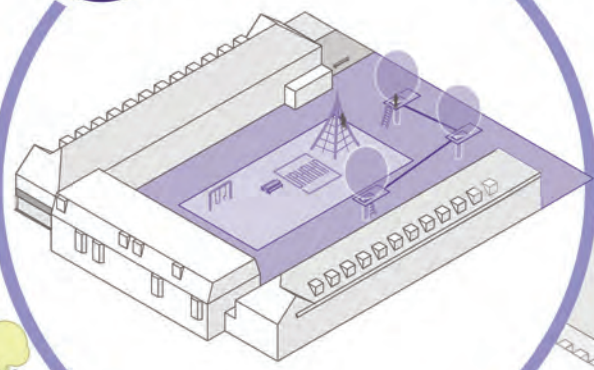

Een verschuiving van spelen op straat vroeger, naar aangewezen speelplekken anno nu

We hebben geen speelplekken nodig speciaal
voor (kleine) kinderen,
we hebben publieke ruimte nodig die ook
geschikt is om te spelen
– en waar kinderen en hun verzorgers
anderen kunnen ontmoeten

De stad als speeltuin

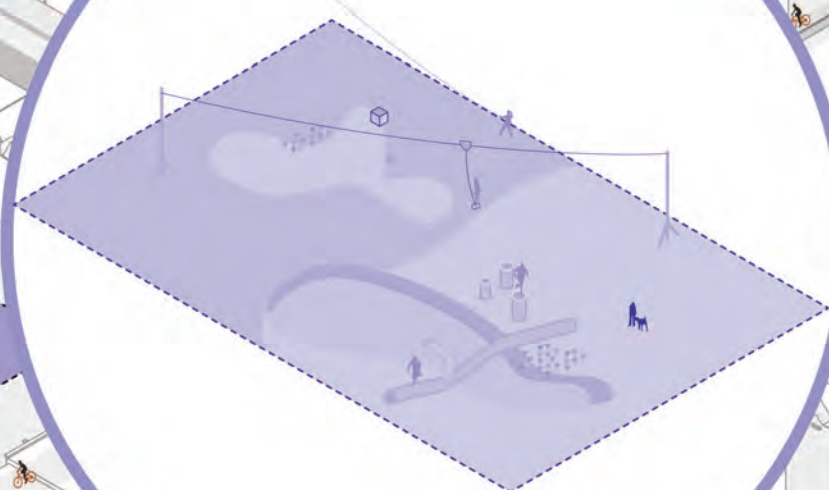
M

Openbare ruimte is ingericht om te kunnen spelen.

Goede buitenruimte bij kinderdagopvang is essentieel.

L

XL

Er zijn grotere speelplekken die stoer en uitdagend zijn.

CAR-FREE STREET

S

Brede stoepen (Laagte Kadijk), Amsterdam

Brusselplein, Utrecht

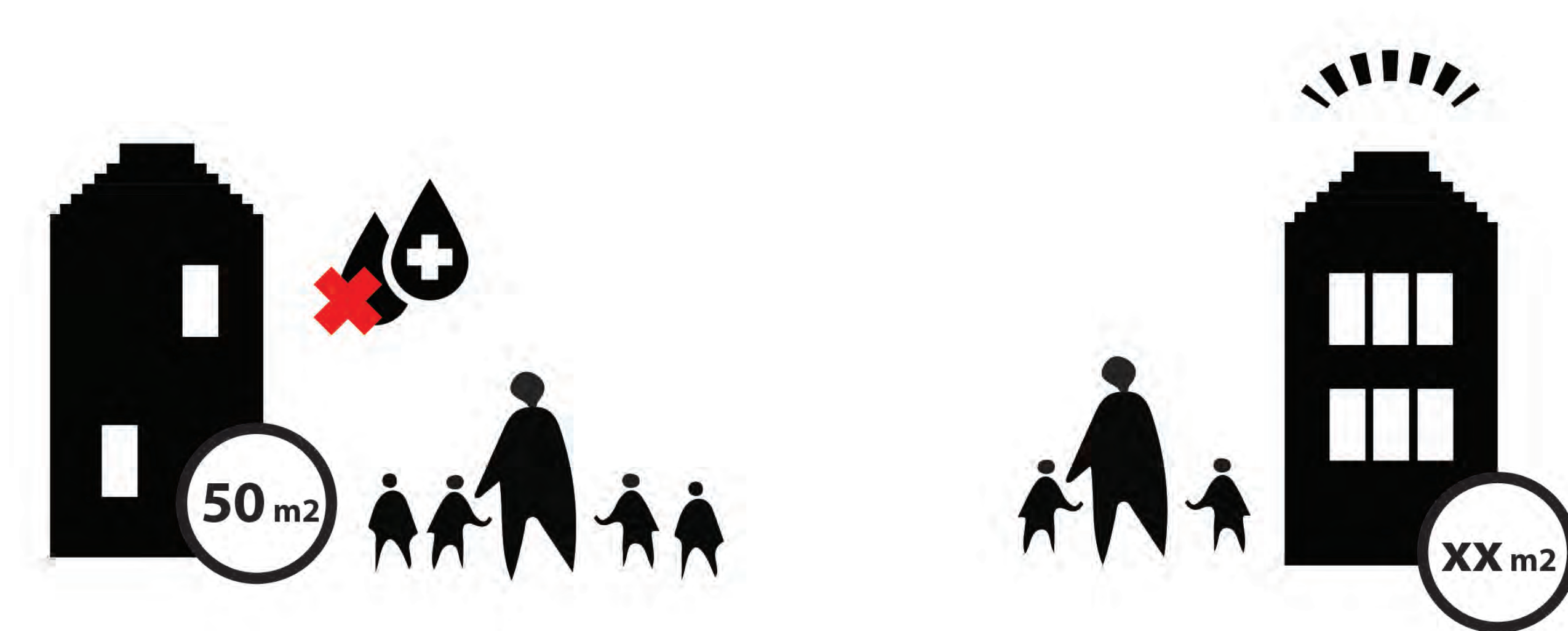
Buurtspeeltuin de Hoef, Utrecht

Als steden gezinsvriendelijk
zouden zijn...

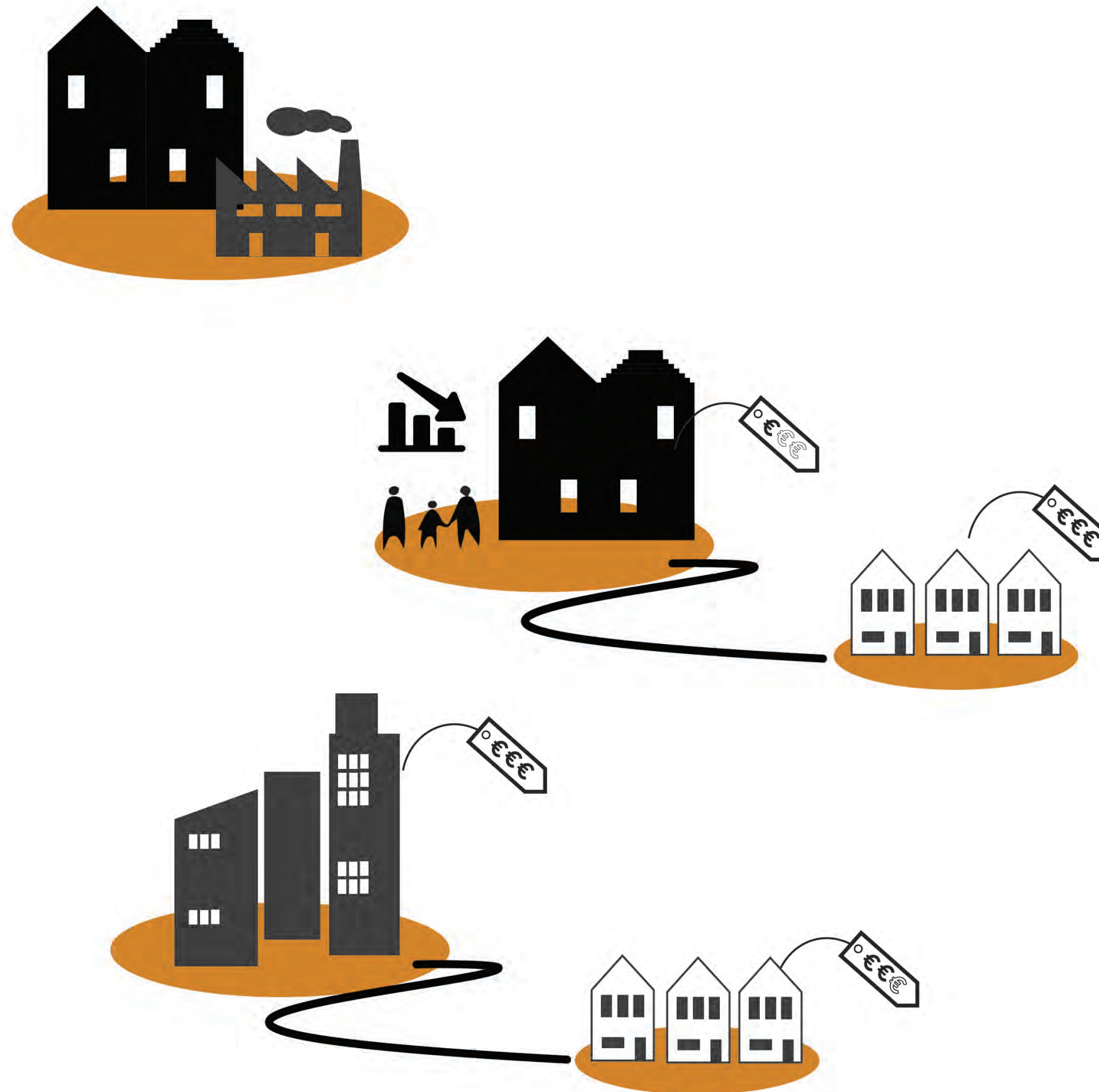
..dan is er voldoende betaalbare
huisvesting voor gezinnen

Backcasting

Over de jaren is de woonruimte groter en groter geworden, zowel binnen als de buitenruimte. Nu, door de druk op de woningmarkt in de stad, staat de ruimte onder druk en neemt hij af.

Backcasting

De stad was de plek om te wonen en om te werken. Later zouden degenen die het zich konden veroorloven de stad verlaten naar grotere huisvesting daarbuiten. Op dit moment zijn het degenen die het zich kunnen veroorloven degenen die blijven.

Het ideaal van de gezinswoning is aan
het veranderen, maar er zijn te weinig
(betaalbare) alternatieven.

Size Matters

Family houses should be situated in the middle of the low-traffic/car free neighborhoods

Sturen op kwaliteit is de sleutel voor een gezinsvriendelijke stad

Small shops are important - twice as many social encounters happen in front of them

Shop owners can place fun objects for kids in their shop windows to make children curious

Permeability and height of the window should invite children to look inside

Games (learning games of numbers and words) or areas for coloring should be embedded in the facade

De gezinswoning is groot genoeg met voldoende kamers en eigen buitenruimte

De positie van de gezinswoning in de buurt is van belang.

Green roofs and raised gardens

Playful courtyards

Outdoor covered play

Family-oriented housing - 3 bedroom apartment or a flexible design where you can determine the size of your rooms

Playful corridors and lobbies

Safe crossover to the spaces to play

Easy transition between internal and external space

Include public art, ornaments on roofs, facades and/or walls - for small children these are interesting to look at and (learn to) speak about

Een gezinsvriendelijke buurt is een buurt waar ook andere gezinnen wonen.

De relatie met de straat is van belang.

Sheltered play area on the balcony, the inner garden or backyard

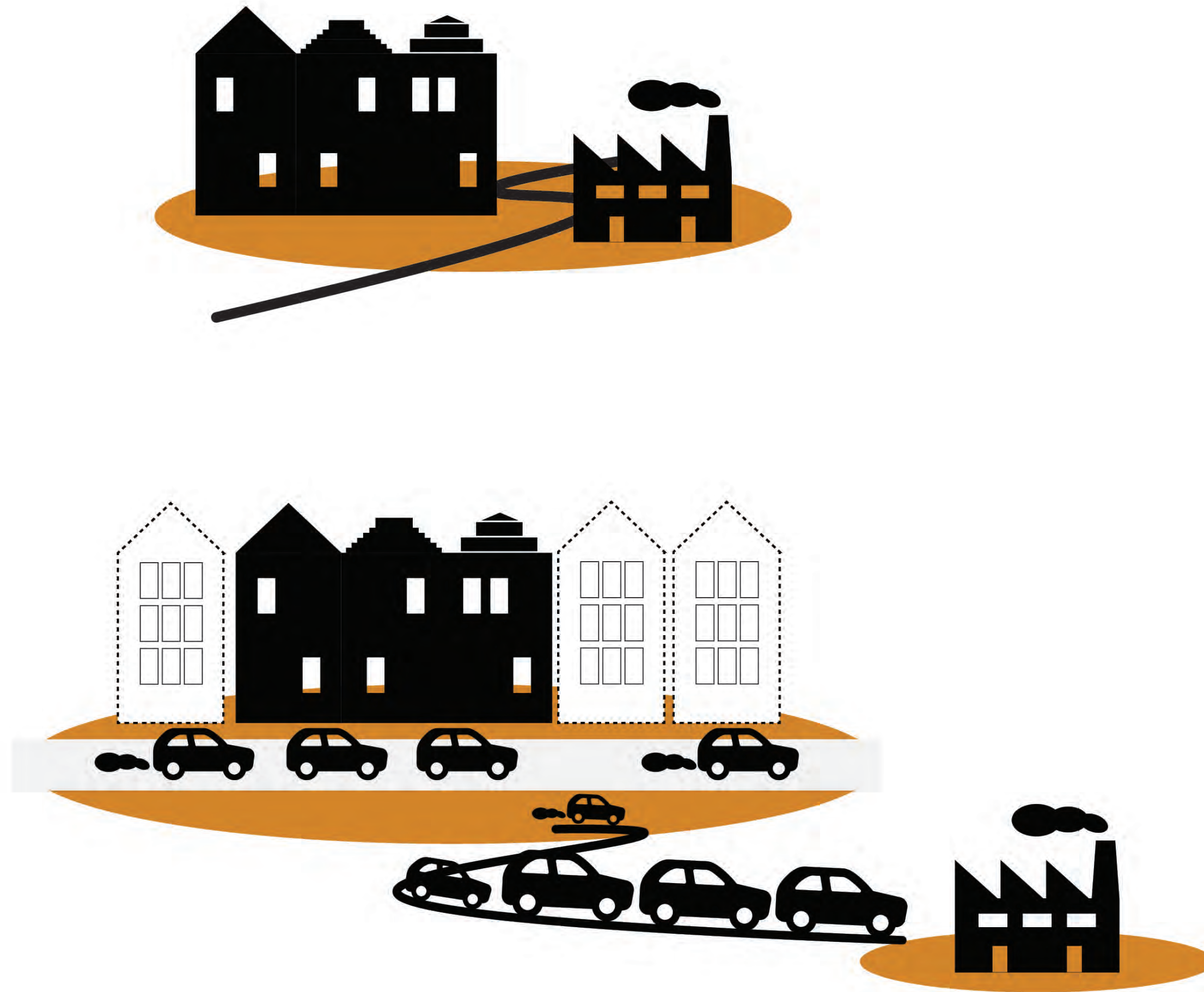
Loodsbuurt

Als steden gezinsvriendelijk
zouden zijn...

..dan zou (lucht)vervuiling niet
meer bestaan

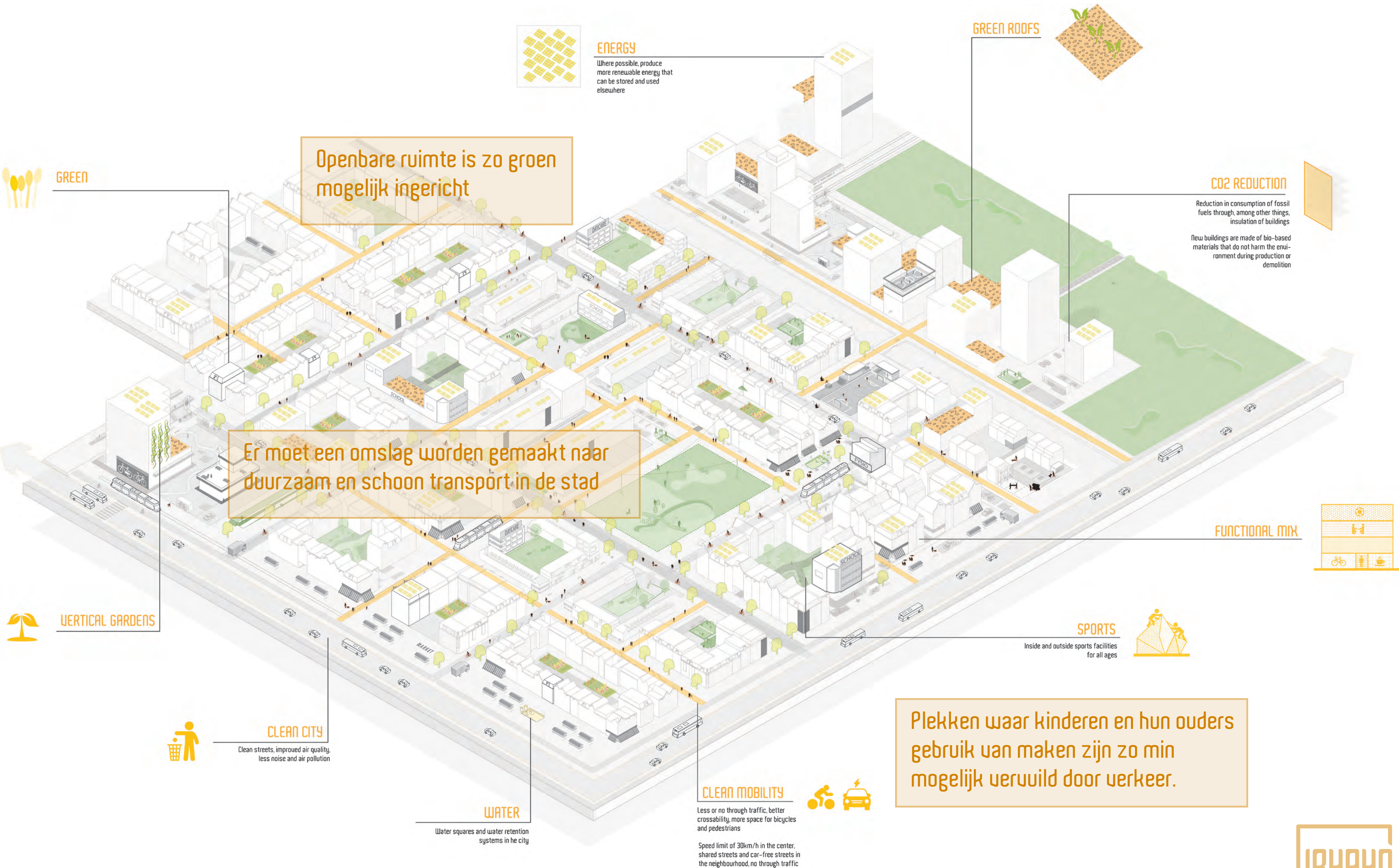
Backcasting

De komst van de auto naar de stad had vrij spel en verdrong langzaam de voetganger en de fietser uit het straatbeeld. Dat heeft geleid tot meer verkeer, meer uitstoot en heel veel verharding in het huidige straatbeeld.

Het is niet meer de industrie in de stad die de grootste uitdaging vormt maar de energie- en mobiliteitssector die de grootste vervuilers zijn.

De Schone Stad

Bellamyplein, Rotterdam

Autoloze zondag

Als steden gezinsvriendelijk
zouden zijn...

..dan zijn er sterke sociale
netwerken in de buurt

Belangrijkste struggle: Stress (tijd en/of geld)

Stress

Grote afstand tot werk

Lange werkdagen

Geen kinderopvang

Weinig tijd voor de kinderen

Afhankelijkheid sociale netwerk

Onevenwichtige verdeling
zorgtaken

Jonge kinderen hebben zorgt voor stress,
om tijd of geld.

Sociale structuren in de buurt hebben
vermindert die stress.

De Sociale Stad

Sociale netwerk dichtbij
zorgt voor hulp in de buurt
(toewijzingsbeleid)

Goede openbare ruimte dichtbij
zorgt voor contact met de buurt

(Kleine)
Speelplekken
dichtbij thuis

Betaalbare woningen
Typologie: galerij/gesloten bouwblokken
met groen interieur die door kinderen
kunnen worden gebruikt om te spelen

60 sqm

1. KINDEREN NAAR OMA EN OPA

3. KINDEREN OPHALEN

SHARED SPACE

zus/broer

oma&opa

papa&mama

Probeer meerdere generaties
onder te brengen in sociale
huurwoningen

2. WORK

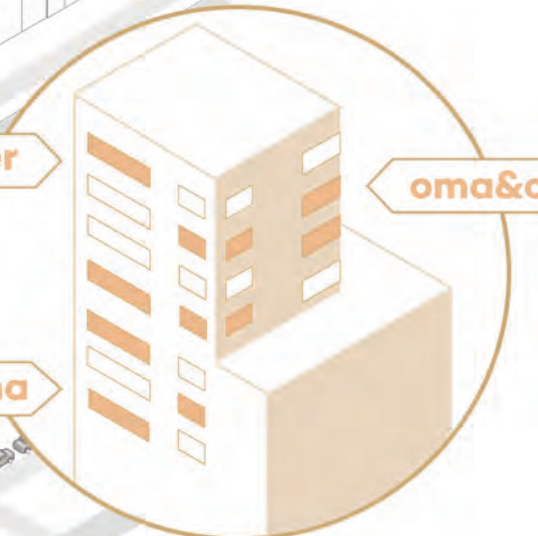
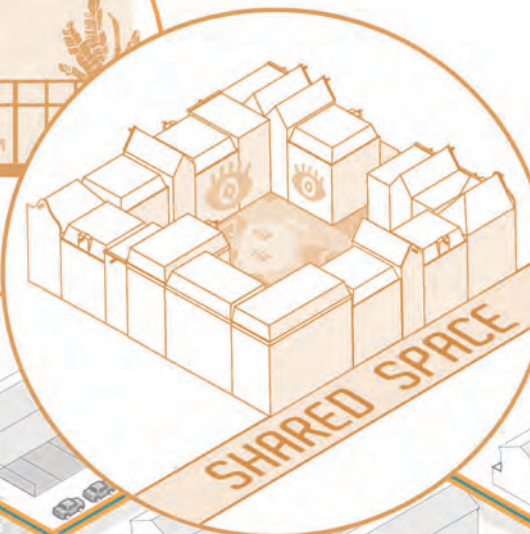
Ik werk in DEKA TUIN

Voorzieningen
dichter bij thuis

Toegang tot kinderopvang in
de buurt is goed voor het kind:
sociale- en taalontwikkeling

Sociale huurwoningen moeten
goed verbonden zijn met de rest
van de stad

TRAM STOP

Ik werk in de logistiek

STATION

TRAM

Andre Voltenlaan, Utrecht

Ren je Rot (20 seconden)

**Een goede buur is beter dan een verre vriend.
Hoe creëren we meer sociale cohesie in buurten?**

1. Meer-generatie woningbouw en/of toewijzingsbeleid
2. Kwaliteit van de buitenruimte: ruimte voor spelen, sporten, recreëren en ontmoeten
3. Inzetten op innovatieve woonvormen zoals collectief opdrachtgeverschap of woon coöperaties